

De precepto I

Primum pre

ceptum. **N**ō adorabis deos alienos. **Q**uod quidem preceptum christus exponit Mat. iij. Dominū deū tuum adorabis: et illi soli seruiēs. In quo deorum pluralitas excluditur: et vnus solus verus deus colendus ostenditur. Quod tamen expressius patet Deut. vj. vbi dicitur Audi israel dominus deus tuus vnus est. **S**ciendum autem quod primum preceptum tangit fidem: quia fides est fundamentum omnis boni. **U**nus apostolus. Fundamentum aliud nemo potest ponere propter illud quod positum est id est fides christi. **U**nus Augustinus. Fides est bonorum omnium fundamentum. **F**ides est humane salutis initium: sine hac nemo potest ad filiorum dei numerum peruenire: hoc etiam patet per Bernardum qui dicit. Remo liberatur a damnatione que facta est per Adam nisi per fidem domini nostri iesu christi. **U**nus apostolus ad Hebr. xj. Impossibile est si ne fide placere deo. **U**nus Bernardus de primis veteris testamenti dicit. Multi autem saluatoris aduentum deum omnipotentem timentes: et diligentes sue salutis gratissimum promissorem: credentes in promissione fideliter sperantes certissimum redemptorem: in hac fide et expectatione saluati sunt. **E**rgo secundum Augustinum. De vnus adorandum est fide integra et non ficta. **U**nus dicitur non adorabis deos alienos. **C**irca quod sciendum quod hoc preceptum a multiplicibus hominibus multipliciter transgreditur. **P**rimi qui transgrediuntur preceptum hoc sunt infideles non baptizati qui continue sunt in statu damnationis. **U**nus Iob. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare in regnum dei. **E**t Mar. c. xvj. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit: qui vero non crediderit condemnabitur. **S**ciendum quod hoc firmiter credendum est quod extra fidem catholicam nullus saluatur. **H**uius

figuram habemus in arca Noe in qua solummodo tempore diluuij octo homines in vitam miserunt alijs omnibus extra arcam submersis. **Q**ueritur de pueris indeorum et christianorum qui decedunt sine baptismo utrum sint equales: **R**espondetur quod sic. **E**t ratio huius quod solummodo habent culpam originale et nullam actualem: tam indeorum quam christianorum qui sine baptismo decedunt ad limbum puerorum descendunt: et ibi habebunt penam damni: id est priuationem visionis diuine: et non penam sensus: id est penam sensibilem. **I**tem queritur utrum pueri indeorum et infidelium inuitis parentibus sint baptizandi: **R**espondeo secundum Theodorem de scda scda que non licet. **S**ed quando ad annos discretionis perueniunt possunt fide suscipere parentibus etiam inuitis. **C**oncordat etiam Basil. **S**ciendum tamen quod si quis in articulo mortis puerum indeorum baptizaret statim ad celum euolaret. **S**ecundi sunt heretici qui falsam opinionem de fide et de eius articulis inueniunt: vel sequuntur vel etiam de sacramentis vel de sacra scriptura. **E**t tales heretici excommunicati sunt ut habetur extra de hereticis. **S**igna autem hereticorum sunt quia loquuntur contra potestatem prelatorum ecclesie: quam christus eis contulit dicens eis in apostolis suis ut habetur Mat. xvij. **Q**uod cumque ligaueritis super terram erit ligatum et in celis: et quodcumque solueritis super terram etc. **S**ed tales heretici excommunicationes et sententias prelatorum parvipendunt: et contemnunt. **I**tem loquuntur quandoque contra sacramentum matrimonij. **I**tem contra baptismum: penitentiam: et confessionem: de quibus modicum curant. **I**tem parvipendunt ordinationem sancte ecclesie dei in ieiunijs: in festiuitatibus: et sic de alijs: et tales non sunt fouendi quia ipsi cum fautoribus sunt omnes

excommunicati. vt patet extra de hereti-
cis. Excommunicamus. **T**ertij q̄ du-
bitant de fide. et tales solent dicere. si
sic est vt scriptura dicit. et fides catholica
tenet. magnū quid est. nō enī contradi-
cunt simpliciter scripturę et fidei. s̄ ta-
men nō firmiter credūt. Et tales si sic
decedunt dānabūtur. quia fides chri-
stiana debet esse fortis in homine. vt si
etiaz angelus de celo descenderet et aliā
fidem predicaret sibi credendū nō eēt
vt patet per ap̄lm ad Gal. i. Sed hoc
non est intelligendum de his qui tēptā-
tur cuz amaritudine cordis de fide. ta-
les resistere debent. Quia s̄m Greg. i
pastorali. Humanum est in corde tem-
ptationem per peti. demoniacum vero
est in temptationis certamine supari.
Sciendum q̄ sacramentum cōfirma-
tionis datur in fronte. vt quilibet chri-
stianus libere audeat nomen ch̄usti cō-
fiteri. etiaz si p̄pterea mori deberet ma-
xime p̄pter ista que sunt de necessitate
fidei. Unde ad Roma. x. Corde credi-
tur ad iusticiam. ore autem cōfessio fit
ad salutem. Ergo qui fidem observa-
re soluz volunt in corde. et ore non au-
dent confiteri. tales sine dubio p̄ hāc
occultationem fidei dānant. **Q**uar-
ti sūt qui articulos fidei addiscere ne-
gligunt. cū possint et debeant eos scire
Quilibet enim christianus cuz ad an-
nos discretionis puenerit tenetur di-
scere et scire symbolum apostolorū. nisi
esset impossibilitas ingenij sic q̄ nullo
modo addiscere posset. Ergo qui arti-
culos fidei frivole et ex cōceptu addi-
scere nollet cū addiscere posset morta-
liter peccaret. et tali nō est ministrandū
sacramētū eucharistię donec addiscat
Unde ad remouendū impedimentū
p̄dictum statuerunt iura q̄ tenet̄ doce-
re patrini suos filios spirituales sym-

bolum et orationem dominicā si parē-
res in hoc negligentes sunt. vt patet p̄
decretū Aug. qd̄ ponit de p̄scre. dis-
iij. **Q**uinti sunt qui fidem p̄sum-
ptuose scrutari volunt et nihil credere
nisi qd̄ possit eis rōne liquida demō-
strari. qui plerūq̄ in errorem labūtur
et tales mortaliter peccant et merituz fi-
dei perdūt. quia s̄m Greg. fides non
habet meritum vbi humana ratio p̄-
bet experimentum. Unde hanc p̄sum-
ptuosam p̄scurtationem dehortatur.
Sapiens Eccl. iij. Altiora tene q̄sue-
ris. et fortiora te ne scrutatus fueris.
Quia qui scrutator est maiestatis op-
primetur a gloria. Bern. fidem p̄sum-
ptuose scrutari temeritas est. credere
pietas est. noscere vero vita eterna est.
Impossibile est enim fidem per ratio-
nem p̄scurtari. Unde Greg. i omelia
quadam. Fides est earum rerum que
apparere non possunt. que ergo appa-
rent fidem non habent sed agnitionē.
Sexti sunt qui inspectiones sortile-
gas faciunt et diuinationib⁹ intendūt
Ut autem appareat quādo actus di-
uinationis sit mortale vel veniale pec-
catum. Tunc sciendum s̄m Henricuz
de firmaria. Quod actum diuinationis et
sortilegij quis potest exercere. Primo
modo credēs per illum actum realiter
assequi quod intendit. puta alicuius
amorem. vel furti reuelationem. vel fu-
turi euentus p̄cognitionem. Sicut
quis cum qua contrahere debeat. et sic
mortaliter peccat. et est grauissimū pec-
catum. **S**ecundo licet nō credat p̄
actum illum realiter assequi quod in-
tendit. tamen vult curiosē experiri vtz
aliquid efficacię sit in tali actu an nō
et hoc iterum est mortale licet non ita
grauē sit sicut est primum. Et ratio est
quia talis est dubius et fluctuans in

De precepto I

fide catholica postq̄ contra veritate
et firmitatem fidei catholice proponit
experiri talia que scit et scire debet per
fidei catholicam esse reprobata. ¶ Ter
tio modo si ex sola leuitate vel simpli
citate hoc exerceat: nihil tamē credēs
in hoc esse virtutis et efficacie: nec eti
am experiri intēdit an in hoc efficacia
aliqua existat: sed solum ex leuitate et
simplicitate h̄ facit: hoc solus videtur
veniale peccatum maxime quātus ad
laicos. Sed q̄tum ad clericos qui te
nentur scire hoc in iure esse phibitum
semper est peccatum mortale: cum per
hoc iura decernant eos per annum de
cōmunionē priuādos: quod solus in
dicatur p̄ mortali peccato. ¶ Septi
mi sūt qui tempus et dies egyptiacos
obseruant. Sciendum tamen est q̄ si
certum tempus obseruetur i his acti
bus: qui dependent a causa naturali:
puta ab influentia celesti: sicut portio
nis sumptio in medicinalibus: a groz
seminatio arborum plantatio: et sic
de alijs: hoc non est idolatrie: sed saga
citate et prudentie: et hoc nullum pec
catum est. Sed si vero obseruent hec
in alijs actibus qui solum dependent
ab hominis libero arbitrio: puta mer
catio: vxoris traditio: herbarum col
lectio: et sic de cōsimilibus: quia in ta
lib⁹ obseruare tempus et dies egypti
acos est peccatum mortale. Unde di
citur in decretis. xxvj. q. v. Non licet
xp̄iano elementa colere: nec lunę nec
stellarum cursum obseruare in coniu
gijs sociandis: nec in herbis colligen
dis: nec incantationes licet attendere.
Ergo reprehensibiliter peccant qui in
noctenatiuitatis christi: et Johannis
baptiste suas incantationes faciunt.
Sciendus quoq̄ quando necesse est
aliquem christianum ire: vel aliquod

opus inchoare primo signo crucis de
bet se munire: et dominicā orationem
et symbolum dicere: et sic de dei adiuto
rio confidere q̄ sibi prosperabitur i his
q̄tum ad salutem suam pertinet. Un
de Aug⁹ dicit. Omnis dies bona est:
quia sicut primam diem: sic secundam
et tertiam et quartam fecit deus. Ergo
null⁹ obseruet qua die exeat de domo
vel opus aliquod inchoet. In contra
rium faciunt illi qui obseruant diem
innocētus et alios plures dies esse di
es egyptiacos. Unde Aug⁹. Nō ob
seruetis dies egyptiacos. ¶ Octau
sunt qui somnia aduertunt et seruant
Contra quod dicitur Leuit. xix. Nō
augurabimini: nec obseruetis somnia.
Sciendum tamen q̄ somniorū ē mul
tiplex causa. Prima est dispositio cor
poris: sicut homines frigidi somniāt
frequēter q̄ sint in glacie vel i niue: qz
fantasmata formantur conformia ta
li dispositioni. Unde Aug⁹ de spiritu
et anima. Juxta infirmitatum diuersi
tates diuersa accidunt somnia. Et h̄m
morum et humorum varietates vari
antur et somnia: nam alia vident san
guinei: alia colerici: et sic d̄ alijs. Hoc
possumus cognoscere: nam timorosis
apparet quandoq̄ quasi sint in an
gustijs constituti scilicet in persecutio
ne gladij: vel in deuotione ferarum
et canum: et q̄ cadant ab alto ad imū.
¶ Secundo contingunt somnia h̄m
Breg. li. viij. moralium. c. vij. ex ple
nitudine ventris vel inanitate. Et hec
duo omnes experimento cognoscim⁹
quia esuriēti apparet in somno quasi
comedat: et sitiēti quasi bibat. ¶ Ter
tio contingunt somnia ex precedentib⁹
bus cogitationibus et occupationibus
Unde Salomon. Multas curas se
quuntur somnia: hoc apparet i nobis ip̄s

manifeste. quia quicquid attente cogitamus vigilando. hoc occurrit communiter in somnis. **Quarto** contingunt somnia a demonibus. ut quando a demonibus imittuntur aliquę visiones imaginarię in dormiendo et sic plures decipiuntur. **Unde** Eccl. xxij. Multos errare fecerunt somnia et illusiones vane. **Unde** Cattho. Somnia ne cures nam fallunt somnia plures. **Exemplum** d' illo diuitem cui somniavit q' diu deberet viuere. et sic multas diuitias congregauit et postmodum in breui defunctus est dicens. **O** vanitas somniorum qualiter decepisti me. **Quinto** contingunt somnia et visiones cum deus per se vel per ministerium angelorum imittit alicui imaginarias visiones ad aliqua futura designanda. ut patet de ioseph sponso marie cui apparuit angelus in somnijs dicens. **Tolle** puerum et matrem eius et fuge in egyptum. **Sed** hoc raro contingit nisi valde bonis et perfectis. **Sed** illa somnia a demonibus contingunt multis ut communiter. **Unde** Greg. viij. moralium. **Ri** mirum cum somnia tot rerum qualitatibus alternent tanto eis credi difficilius debet. quanto et ex quo impulsu veniant facilius non eleuet. **Noni** sunt qui ad phitonissas accedunt et que dam occulta ab eis requirunt. ut furta. et sic de alijs. quod stricte prohibitum est. ut patet. xxvj. q. vij. **Non** obseruetis. **Abi** dicitur qui talibus credunt aut ad interrogandum eas earum domus introeant. aut eas ad domos proprias ducunt. sciant se fides catholicam et baptismum preuaricasse. et paganum et apostatam: et dei inimicum et iram dei imperpetuum grauer meruisse. **Sci** endum q' omnes qui tales phitonissas accedunt totiens mortaliter peccant.

Quia non licet consiliuz a diabolo inquirere: qui inimicus mortalis est omnium nostrum: et semper habet malam voluntatem contra nos quomodo nos impediatur a salute nostra. **Insuper** nec eis est credendum: quia diabolus qui per eas loquitur secundum dictum christi in euangelio. ut habetur Job. viij. **Mendax** est et pater eius scilicet mendacij. **Et** per hoc nititur quando innocentes infamare eo quod sunt sibi magis contrarij. **Unde** exemplum. **Quidam** comes in vna ciuitate sui domini habuit talem phitonissam que occulta et secreta manifestabat: ad quam accessit temptans eam et quesituit ab ea de duobus equis quos dicebat sibi esse furatos. **Et** ipsa indicabat ei: et quod venissent. **Et** ille. **O** quaz grande mentita es. et illos de quibus dicis innocenter inculpas. quia equos meos amicos adhuc in stabulo meo habeo. **Decimi** sunt qui per ferrum candens vel per aquam bullientem vel durum temptant deum. quod est grauius prohibitus. tum quia ibi expectatur aliquis miraculosus effectus a deo. tum quia ordinantur ad iudicandum occulta. que diuino iudicio reseruantur. tum quia etiam huiusmodi iudicium non est auctoritate diuina sancitum sed prohibitum. ut patet Deut. vj. et Matth. iij. vbi dicitur. non temptabis dominum deum tuum. **Ergo** talibus sic deum temptantibus. nec est dandum auxilium vel consilium ad talia exercenda. sed omnibus viribus retrahendi sunt a talibus. quia si sic moriantur eternaliter danabuntur. **Undecimi** sunt qui peccata sua constellationibus et influentibus planetarum ascribunt. et sunt tales qui dicunt fatuz esse. **Contra** quod dicit Greg. Absit inquit a fidelibus quod esse fatum aliquid dicant. **Ita** enim

De precepto 1

hominū solus cōditor qui hāc creavit
amministrat. Fatum in vulgari dicit
das ist mir beschert. Ego autem ad do
das beschertlin vnd das verlin louffēt
miteinander. Si vnus nō furaret nō
suspenderet. Et **Phylo** sup **Matth**
arguit et improbat tales qui dicunt q
sua vitia habeant a cōstellationibz di
cens: Si aliq̄s adulter aut homicida
fieret p stellā magna esset iniqtas stel
larū. Maior autē illius q̄ creavit stel
las. Nam cū p̄sciū futuroz deus sit
ex quo tāta iniqtas futura eēt ex stellis
si noluit emēdare nō ē bonus. Si autē
voluit et nō potuit non est omnipotēs
quē omnia sunt cōtra fidē christianā
cū deus sit sūme bonus. Unde p̄s. Cō
fitemini dño qm̄ bonus. **Uñ** **Aristo**
xj. metaphi. Deus est optimū bonū et
sempiternū. Item qz omnipotēs. **Uñ**
p̄s. Omnia q̄cunqz voluit dñs fecit i
celo et in terra. Unde dicim⁹ in symbo
lo. Credo in vnū deū patrem omnipo
tentē. f. c. 7 ter. Ergo grauit̄ peccant
qui tenent fatum. dicendo quādo ho
mo male morit̄ siue suspendatur siue
cōburatur. tunc tales dicūt q̄ sic opoz
tuit fieri. qz deus sic voluit et ordinauit
et ad h̄ nat⁹ ē: qz talia facere et talia pa
ti debuit. Hoc est cōtra honorē dei lo
qui. quia deus qui est sūme bonus nō
vult nisi bonum. **Uñ** ap̄s. j. **Thessal**
iiij. Hec est voluntas dei sanctificatio
via. Ergo ascribi debet maliciē ppriē
ipsius hominis et non diuine ordina
tioni: licet s̄m **Aug**. nostra aīalis sen
sualitas p cōstellationes plus inclinā
ad vnum vitium in vna cōstellatione
q̄ in alia. Et etiaz intelligit̄ sic de vir
tutibz vt potes sub venere nat⁹ ad luxu
riā. Natus sub marte ad bellū. Nat⁹
sub virgine ad castitates. et sic de alijs
Lamen ista inclinatio manet sub po

testate ipsius rationis hūanę. Unde
Gen. iij. dixit deus ad **Cayn** iratū vo
lentem occidere fratrem suū. Subtus
te erit appetitus tuus. et tu dominabe
ris illius. Unde etiā **Aug**. Omne pec
catum est a deo volūtarium: qz si volū
tariū non est peccatum non est. Unde
Seneca. Dimitte excusationes: nemo
peccat inuitus. Ergo illa inclinatio si
ue ille cōstellationes nō ponūt necessi
tatem peccandi. ¶ **Duodecimi** sūt q̄
augurium obseruant: qd̄ auguriū at
tenditur in gestu et cantu et in volatu
quū. Verbi gratia. Cum gallina can
tat. et canis latrat. et corui supra domū
se ponūt. et cucul⁹ gucguc clamat. quē
omnia vana et sup̄sticiosa sūt. Exem
plum legitur **Q**dam mulier egrota
uit vsqz ad mortem: et dixit ei filia sua
Mater mitte p̄ sacerdote vt cōfitear
peccata tua. Cui mater: ad qd̄: si mo
do sū infirma cras aut post cras ero sa
na. Filia h̄o vidēs eaz sp̄ deteriorari
adduxit plures vicinas vt eā silite mo
nerēt. Quibz illa. qd̄ dicit̄ vel timet̄:
Ego nō moriar añ duodecim ānos.
qz audiri cātare cuculū i die **Maij** q̄
dixit mihi. et tādes in illo periculo ob
mutuit. Et tunc misit filia sua p̄ sacer
dote. Qui venit et attulit qd̄ debuit: et
ad eā veniēs q̄rit si velit aliqd̄ p̄fiteri
Illa solū dicebat gucguc. Itēz sacer
dos offert ei corp⁹ dñi etiā q̄rit itēz si
credit esse saluatore. Et illa r̄dit guc
guc. et sic reuertēte p̄hytero post pau
lulū obiit. ¶ **Tredecimi** sūt q̄ nigromā
tiā exercent. qd̄ fit p̄ mortuos suscita
tos: s̄ ista nigromātia nō ē apud vul
gares hoīes vsitata. q̄ de ea p̄ p̄nti nō
loq̄mur. ¶ **Sciēdū** tñ qz plēs hoīes
plures vanitates circa morientes attē
dunt. Primo enim dicunt qz quādo
agonizans sudorem emittit qz sit ba

83

ptissimus quia sicut in ingressu bapti-
gatus est: sic in egressu exudat eundes
baptismum quod est froneum. **I**tem
aliqui dicunt qd anima recedens a cor-
pore non habebit requiem donec pul-
satum fuerit ei. **I**tem aliqui dicunt qd
interim qd pulsus sit anima confitetur
Item aliqui dicunt qd quando anima
egressa est a corpore tunc prima nocte
pernoctabit cum beata gertrude. secun-
da nocte cum archangelo michael. ter-
tia nocte vadit sicut diffinitum est de
ea. quod est erroneum. **U**nde de pec-
catoribus dicit **J**ob. **D**ucunt in bono
dies et in puncto ad infernum descen-
dunt. **S**imile dicendum est de bonis et
perfectis et innocentibus qui immedi-
ate volat ad celum. **S**ed qui sunt me-
diocriter boni immediate deducuntur
ad purgatorium. **I**tem aliqui dicunt
qd sabbato desero anime exhibent de
purgatorio: et sic requiem habebunt
vsq; ad sabbatum. tunc reintrabunt
cum primo quis aliquid eggerit labo-
rare. **E**t ex hoc volunt inferre qd pecca-
tum sit in secunda feria nimis mane sur-
gere et laborare. **S**ed qd sabbatis de
nocte diu laborant hoc pro nullo pec-
cato reputant: cuius oppositum tamen
est verum. **N** anime non exhibent de
purgatorio ante plenariam purgati-
onem ostenditur. **M**att. v. **N**on exies
inde donec reddas nouissimum qua-
drantem. **I**tem aliqui exercent super-
stitionem cum agi cum qua cadaver
mortuum consutum est. **Q**uartide-
cimi sunt qui circa sortes et circa vari-
am inspectionem psalmodum. euange-
liorum. et aliarum scripturarum futu-
ra prenoscere volunt. **I**tem qui po-
nunt cumulum salis et cedula scriptas
vel non scriptas in occulto positas: et
considerare volunt quis qua accipiat.

Vel ex festucis inaequalibus preposi-
tis quis maiorem vel minorem accipi-
at. **V**el ex taxillorum proiectione in li-
brum qui nominatur liber sortium. vel
etiam considerando in taxillis quis
plura puncta piciat: vel etiam dum
consideratur quid in apertione libri oc-
currat. et sic de alijs. **Q**uindecimi
sunt qui in puerperio et cum mulieri-
bus pregnantibus et parientibus sup-
stitutiones exercent. **V**erbi gratia. sicut
qui mulierem difficultates habentem
in pariendo circumcingunt cingulo vi-
ri ut eo lenius pareat. **I**tem dicunt mu-
lieres que in partu vel in puerperio mo-
riuntur non posse videre claras faciem
dei. sed per velamen. et dicunt qd muli-
eribus nocet cum in partu periclitan-
tur. quod est falsum nisi essent culpabi-
les qd abortum paterentur. pueri enim
sic in utero morienti nocet: quia nunquam
videbit faciem dei. **I**tem qui mulieres
faciunt steriles. quia tot homicidiorum
rei esse videntur quot conceptus con-
turbantur impedire. **E**t qui occidunt pueros
in utero matris scienter. **S**icut ille me-
retrices que gerunt se pro virginibus
cum impregnate fuerint: et sic fetus in
utero occidunt. **U**el eis et illis anti-
quas vetulis que talibus dant auxilium et
consilium ad occidendum tales pueros
in utero matris quod est maximum pec-
catum. quia exsuperat homicidium cu-
iuscunq; proximi baptizati. **E**t ratio est
quia in puero isto occiditur anima cum
corpore. sed in homine baptizato occi-
ditur solum corpus. **U**nde **M**achab. x.
Nolite timere eos qui occidunt cor-
pus. et una anima preciosior est quam cen-
tum milia corpora. **I**dem de illis viri-
maledictis que uxores suas impignatas per-
turbant et his vel facti percussione tradendo
do. et sic efficiunt homicidium proximorum

De precepto 1

filioꝝ. Et mulieres non debent se sup hoc remittere que sunt impregnate. ⁊ propterea viros suos ad iracundiam puocare. sed viros suos debent honorare et eis sponte obedire. Unde dixit dominus ad euam. vt habet Gen. iij. Sub potestate viri eris. Quia mulier existens pertinaciter inobediens viro suo in licitis ⁊ honestis. ⁊ contemnens preceptum eius in his in quibus tenetur sibi obedire peccat mortaliter ⁊ offendit deum grauiter. Ergo debent simul pacifice viuere: tunc deus moratur cuz eis. Unde ps. In pace factus est locus eius. Sic e conuerso cũ simul litigant tunc diabolus moratur cũ eis. Item qui cuz gladio euaginato benedicunt mulieres in puerperio: et exufflant candelam accensas in faciem eiꝝ. quod est superstitiosum. Sed si thus ibi adoleatur siue accendatur lumē cōsecratus: vel aqua benedicta ibi aspergatur. vel signum crucis ibi habeatur talia licent et similia. Scienduz qꝫ omnes homines libenter debent honorare ⁊ seruire mulieribꝫ impregnatis. exemplo virginis marie. que ascēdit in montana cum festinatione. ⁊ intrauit in domum Zacharie et seruiuit elisabeth cognate sue tribꝫ mensibꝫ. **D**e decimi sunt qui carminat homines et pecora senes ⁊ iuuenes. ⁊ hoc fit multipliciter. Primo caput cingunt ⁊ mensurant cum cingulo proprio. et tunc ponunt cingulum sub pedibus eiꝝ. ⁊ ipse dicit. Velius te calco qꝫ te porto. Itē oculos benedicunt ⁊ sic cum manu terram tangunt. ⁊ sic cum tali manu oculos sibi contingunt. Itē alij qui lauāt oculos ex lotionē pedum. qꝫ ē oculis magis nociuū. Item aliquos ponunt ad terram ī modū crucis. ⁊ sic cuz filo eos mensurāt. ⁊ tunc tale filum cōbu-

runt. ⁊ sibi cineres dant ad potanduz cum aqua qꝫ tacendo allata est. Item quando aliquos ducūt p aquā fluidaz. Item vertunt se ptra ortum solis. Itē ducunt eos quandoqꝫ ad arborem. et faciunt eos quassare. Item quidā carminant equos ⁊ cetera animalia cum vernes habent. Et cum de mane pecora expellunt. vel cum alias pdita sunt ea benedicunt ne lupi ea rapiant. **E**xemplū legitur. Quidam deuotus homo pergens ad siluam vidit diabolū in specie humana custodire porcos et fuit in autūno cum porci pelluntur ad siluam ad comedendum glandes. Et requisit ille deuotus heremita a diabolo quid ibi faceret. Et ille respōdit. custodio illos porcos ne a lupis ⁊ feris ledātur. qꝫ carminatrices carminauerunt eos. vt ergo illis carminibꝫ fides adhibeatur: ⁊ vt illi homines in isto errore plenerent: ideo ego illos cũ diligentia custodio. Item quidaz serpentes sicut incantatores serpentum. Item quidam gladios ne ledere possint. Item quidam vulnera cũ homo vulneratus est. Itē quidā sanguinē cum homo cruentat. Item quidaz cōtra canes ⁊ lupos cum vulneribus iesu christi se carminant. Item aliqui dicunt qꝫ virgo maria iohānem euangelistam carminauit cum semel caput doluit quod ē falsum. Et ex hoc volūt inferre qꝫ licitum sit carminare. ⁊ sic conantur se in peccatis suis cum falsitate excusare et sic de alijs vanitatibus. Sciendū qꝫ omnes isti qui carminat vel se faciunt carminare: vel pueros suos portant ad carminatrices grauiter peccant. maxie qꝫ de hoc antea amoniti sūt nec tñ desistere volūt. Nota qꝫ talia nō hnt efficacā sanādi. qꝫ sanare

Exemplum

hōiem sine medicina ē miraculū: 7 cō-
uenit deo vel sanctis q̄ ex diuina opa-
tione hoc hōi impetrāt q̄ sine medici-
Pnalib⁹ sanat. ¶ **L**ūc q̄ntur q̄re talia
q̄nq̄ vident inuare: R̄ndeo q̄ ppter
tria. **P**rimo ppter peccata hōium de⁹
h̄ q̄nq̄ p̄mittit q̄ diabol⁹ p̄uat q̄nq̄
hōies vlu aliquoz mēbrorū 7 sensuū
sicut visu vel auditu 7 gressu. et sic de
alijs. Et q̄n hō h̄z recursū ad diabolū
id ē. ad illas carminatrices tūc cessat
a lēsiōe mēbri vel sensus: et sic credit
hōmo q̄ inuat: cū t̄ nullū effectūz na-
turaliter habeāt talia carmina. **H**ui⁹
simile legit in legēda sancti bartholo-
mei de diabolo et idolo aschōroib⁹ qui
ex p̄missione diuina q̄nq̄ fecit alijs
ad tēpus surdos: aliquos cecos. et sic
de alijs. Et q̄n hōies inocabant eum:
et eum colebāt p̄ deo vt eis sanitatem
daret: tūc cessabat torquere eos. Et sic
credebāt ei quasi eos sanasset. **S**cdo
p̄mittit deus hoc fieri vt p̄betur fides
in hōibus. vt q̄n vident vel audiunt
hoc fieri p̄bentur ī q̄li fide sint apud
deū. **A**ug⁹ dicit q̄ quilib⁹ fidelis non
deberet eis credere etiam si aliqui eue-
niunt q̄ p̄dicunt: aut sanare videant
aliquos languidos vel ledere sanos.
q̄ hoc ex p̄missione dei sit q̄ ipsi qui
hoc audiūt vel vidēt p̄bēt: 7 appareat
quali fide 7 deuotione sint apud deū
Ergo cū ap̄lo Roma. viij. firmo 7 in-
tegro corde dicamus. **Q**uis nos sepa-
rabit a charitate christi: an tribulatio
an āgustia. an p̄secutio. an fames. an
nuditas. an gladi⁹. an mors. 7c. **H**o-
ni christiani nectoꝝ mētis sepantur a
christo. **L**epidi x̄o 7 negligētes iter
dū ociosis fabulis sepantur. Et si vel
leue damñū p̄tulerint cōtinuo scāda-
licānt 7 cōtra deum murmurāt: 7 ad
detestanda auguria redeūt. **S** fidelis

homo vana ista respuēs beatificat in
ita illud p̄s. **B**eat⁹ vir cui⁹ ē nomen
dñi spes eius 7 nō respexit ad vanita-
tes 7 insanias falsas. Et oppositus d̄z
de vanis obseruationib⁹ ī alio p̄s. q̄
sunt ī odio dei. **U**n p̄s. **O**disti oēs ob-
seruantes vanitates supuacue. i. inti-
liter. **T**ertio ppter parūā fiduciā quā
homo habet ad deū: 7 firmā fidē quā
habet ad illa carmina 7 carminatrices.
q̄ si nō adhiberēt fidē 7 fiduciā ad ta-
lia nihil inuaret. Et ergo q̄ in talib⁹
cōfidunt: 7 a deo recedunt cuz fiduciā
sua. ergo sunt maledicti. **U**n **H**iere.
xviij. **M**aledictus homo q̄ cōfidit ī hō-
mine. 7 ponit carnē brachiū suū. **G**lo-
i in re fragili. ¶ **N**illa verba nullam
efficaciā habent hoc p̄bat. **P**rimo q̄
nō habent a natura. q̄ alias semp in-
uarent. cuius oppositū sepe contingit.
Quia quicquid inest a natura alicui
rei interim q̄ est: semp inest sicut calidi-
tas igni. duricies lapidi. 7 sic de alijs.
Scdo nō habent a dignitate. q̄ tunc
pater noster dignius ē q̄d a christo di-
ctum ē 7 institutū ab eo q̄ illa verba
q̄ verba antiq̄ vetula inuenit cui dia-
bolus hoc inspirauit. **E**rgo si a digni-
tate inesset his verbis efficacia: tūc po-
tius inesset pater noster q̄d ē digni⁹.
Tertio modo nō habēt ex institutiōe
q̄ a deo illa verba nō sūt instituta ad
illū effectū p̄sequēdū. sic verba p̄seca-
tionis h̄nt vim trāsubstātiādi panē ī
corp⁹ x̄pi. **S**ine fide effectū nō h̄nt ta-
lia verba. 7 q̄ solū ex firmitate fidei vi-
dentur inuare p̄t̄ p̄ exemplum. **Q**uia
fuit quedāz ciuilla quē voluit oculos.
7 inuit ad scholas 7 requisinuit si aliquis
scholarium sciret scribere pro oculis. q̄
si eam inuaret tali scholari nouam tu-
nicam emere vellet. **T**unc vnus expo-
suit se scire talia scribere. et scripsit ei

De precepto I

cedulam riuoluit eā pāniculo quodam ⁊ dedit ei vt portaret eas circa se ⁊ nullo modo aperiret sed firmam spem adhiberet tūc eam indubitanter inuaret ⁊ sic sanata fuit ī oculis. Tūc alia ciuilla similiter dolens oculos requisit quō ipsa eēt sanata. Et illa indicauit ei quō p litteram esset sanata. Tūc illa inuitanter petiuit vt sibi etiā concederet illam līam quam illa vix et cum difficultate magna ei cōcessit. sicut tamē q nullo modo aperiret. sed sibi eas tali modo restitueret sicut ei concederet. q̄ similiter sanata ē ⁊ ei litteram restituit. Tertia mulier que similiter doluit oculos cui etiā sub simili allegatione līas concessit. ⁊ sic etiam sanata fuit. et illa litteram ei restituit. S; scholaris q litteram scripsit accepta noua tunica a ciuitate recessit. Tunc mulier illa cui littera erat omnino volēs videre materiam s̄e apuit eam ⁊ nihil ibi reperit in scriptis nisi illam truffam. Diabolus tibi eruat oculos ⁊ lutus tibi p̄iciat in foramina. que statim compūcta iuit ad plebanū et ei omnia narrauit. et ei litteras ostendit dicēs ei quomodo omnes tres mulieres ppter fidem quā habuissent ad litteram essent sanate. Tunc plebanus vt vir prudens huiusmodi insidias diaboli populo publice intimauit vt sibi amplius de talibus cauerēt. S; diceret aliq̄s cum talia verba sint bona quare tunc ē peccatū. R̄spondeo p̄mo q̄ ibi sūt verba falsa mixta cuz bonis verbis: q̄ raro vel nunq̄ est aliq̄d carne quin ibi sit aliquid falsitatis. Secūdo in casu q̄ illa verba sint bona et vera tunc gestus in huiusmodi falsificant: q̄ terram tangere p̄tra solis ortū se vertere p̄ aquā fluidam calcare arbores quassare ⁊ sic de alijs gestibus quibus credunt q̄ si

tales gestus dimitterēt tunc talia verba nihil inuarent. Et sic ibi exhibetur creaturis reuerentia creatoris. ⁊ consequēter peccat. tertio si illa p̄dicta non essent: scz q̄ verba non essent falsa sed vera: et tales gestus falsificant talia carmina nō fierent: ad huc esset peccatum: q̄ p̄hibitum ē ab ecclesia. vt habetur ī decretis. xxv. q. viij. **D**ecimū septimi sunt qui lunam adorant sicut hodie plures inueniuntur homines qui cum nonilunū viderint adorant euz flexis genibus ⁊ deposito caputio aut pileo aut capite inclinato honorāt alloquendo ⁊ suscipiēdo. imo ⁊ plures ieiunāt ipso die nonilunij: siue sit dies dominica in qua s̄m ordinationes non est ieiunandū. ppter resurrectiōis christi leticiam. siue quacūq̄ alia die etiā si esset resurrectiōis christi vel natiuitatis christi q̄ omnia habēt speciē idolatrię ab idolatris relicte. De quibus dicit Hiero. viij. **M** fecerūt placetas regine celi scz lune offerendo eas ei. Et volētes hoc palliare dicūt q̄ nō honorant lunas ieiunādo: sed omnes sanctos quoz festi ⁊ ieiunia incidunt in mēselunationis lūne. Ecce qualis est illa excusatio. quia ieiunāt q̄ non ē ieiunādus. **S** die dñica. Et si sequens dies eēt dies ieiunij sub p̄cepto ecclie ⁊ ambos dies non possent cōmode ieiunare tunc pot̄ ieiuniū ecclie ad q̄ obligāt sub p̄cepto ecclie q̄s ieiunij lune soluerēt. Contra q̄d dicit Hiero. Ingratū ē sp̄i sancto q̄cqd obtulerit neglecto eo q̄d tenerit. Itē aliq̄ venerant solē. **E**keplū de vna vetula q̄ credidit solā eē deā: vocāl eā sc̄tam dñas alloquēdo solē b̄ndixit p̄ eā cū certis v̄bis cū obf̄n̄tia q̄dā sup̄sticiosa: q̄ dixit se plus q̄s xl. annis credidisse hoc ⁊ multas infirmitates curasse per hoc,

Sed postea fuit compūcta in quodam sermone et cognoscēs errorem suum: et sic amplius deseruit eum errorem: et sic pgnituit. **I**tem reprehendūt homines qui stulta vota pmittunt et eis fidem adhibent: vt illi qui caneros non comedūt. ppter oculos et credūt q oculi manent in tali sanitate sicut tunc fuerunt quando tale votum emiserunt. **I**tem abstinentes a capitibus animalium et volucrum et pisciū ne capite infirmentur. **I**tem qui quinta feria in angaria non comedūt carnes et credunt q pestilentia non possit eos inuadere. **I**tem qui tertia feria non intrant balneum q valeat contra febres. **I**tem mensuratio lumis blasij cōsecrati. vel etiā cum stola cōsecrata: vel qui comedūt palmam cōsecratam glutiendo. et sic de alijs. **S**equitur hinc magistrū Nicolā gauer sacre theologie pffesorē. In tractatu de superstitionibus dicit q tales abutunt talibus quia non sūt ad hūc finem cōsecrata: nec etiā ex consecratione aliquā contrahunt virtutem sanatiuam. sed solum ordinant et deputantur ad vsu hominū vt reuerentia hominum et deuotio magis excitetur. **U**nde sicut nec ecclesias consecratas vel vestes sacratas licet conuertere ad vsu hominū: ita et in pposito. **I**tem in superstitione oblatozū in missis et cereozū panis vel alterius rei oblate super crucifixo in magna sexta feria. **S**imiliter aliqui recipiunt denarios qui sūt oblati super crucifixo eadem sexta feria: et inde faciūt sibi anulū qui debet valere contra caducū morbum. **I**tem qui sabbato die crines non pscindūt: nec caput lauant: nec balneum intrāt. **E**t etiā aliq̄ mulieres illo die non filant: vel simū de stabulo non portant et sic de alijs. **A**um tñ hinc **H**ostii. **S**ab-

batis diebus debemus plus laborare ne nos christiani videamur in dāicare. **I**tem qui in natiuitate christi et pasce vel pentecostes abstinent a carnib⁹. **E**t quia talia vota sunt. put frequēter stulta et suspiciosa: ergo pponere debent tales homines cōfessoribus suis vel alijs sacerdotib⁹ discretis et litteratis intentiōes et fidem et causas quare talia voverūt eorum iudicio relinquēdo vtrū debeāt ea seruare: vel in alia meliora vota cōmutare. **D**ecimioctauis sunt qui dicunt q aliqui homines in nocte apparent eis et ponunt se super eos et premūt eos: sed falsū est: quia ē prius sanguis in homine. hoc p̄t ex eo quia cōtingunt homini quādo dure iacet et in dorso: et q̄scito se vertit tūc nihil est amplius. **E**t quomodo quis ianuis clausis ad te ingredi posset: cur hoc solum spectat ad corpus glorificatum: vt patet in christo qui post resurrectionem suam venit ad discipulos suos ianuis clausis dicens eis: Pax vobis. **I**tem aliqui dicunt quādo sonitum sentiūt in sinistra aure q sit signum oblocutionis. sed si sentiunt in dextra aure tunc credunt q aliqui bene loquūtur de eis. **I**tem qui quādoq̄ sentiūt pustulā sup linguam similiter dicunt q aliqui mētiendo detraxerūt eis. **D**ecimonomi sūt qui sortilegia sua cū sacramētis exercēt: vt quādoq̄ cū baptismo. et quādoq̄ cū sacramēto eucharistię. **E**xēplū. fuit q̄dam mulier q̄ sacram eucharistię accepit in ore. et d ore ad pāniculū cadere p̄misit volens diuinatiōes suas cū eo exercere. **E**t cum quattuor hebdomadas secus portaret: et in intentione sua nihil p̄ficeret: commota fecit ignem in domo et clausit ianuam et recepit sacramētum de bursa. **T**ūc christus loquebatur ad eaz: filia

De precepto I

quid de me vis facere: Et illa. volo te ad igne p̄icere. Et christus: Cur filia vis me cōburere: Et illa. quia iam te per mensam portavi et intentione mea nihil p̄feci. et p̄iecit eucharistiā de sinu suo ad ignem: tūc christus saltavit ecōuerso de igne in sinu suum dicens: Si tu me nō vis habere tamen ego te volo habere et tecū esse: q̄ statim cōpūcta et p̄territa flexit genua sua et petiuit veniā. et locauit sacramētus i discum: et statim cucurrit ad plebanū et retulit ei omnia. Et sic sacerdos veniēs sacramētū ad ecclesias reportauit: et mulieri p̄nitentiā iniunxit que amodo vsq̄ ad mortem fideliter christo seruiuit.

S Item aliqui simplices et simplicitate quadā adorāt calicē in eleuatione missę tanq̄ ibi sit sepulcrū christi: et nō sacramētū in calice. Cum tamen s̄m sanctū thomas sup̄ q̄rto dis. x. vbi dicit. Quicquid ex virtute sacramēti sub specie panis sit t̄m corp⁹: et sub specie vini t̄m sanguis t̄m p̄pter naturalē cōcomitantiā sub vtraq̄ specie sc̄z panis et vini est totus christus. s̄m corpus animā et deitatem. Et ergo sic adorandus est christus sub specie vini in calice: sicut adoratur sub specie panis. qz vt dictum ē sub vtraq̄ specie ē totus christus sicut natus ē de virgine: et sicut pependit in cruce: et sicut sedet ad dexteraz patris: et inde venturus ē iudicare viuos et mortuos. Quia q̄scito sacerdos p̄fert verba sup̄ hostiā: tunc panis substantiatur in corpus christi: et ibi definit esse panis: et solūmodo species panis remanet. Et sic dicendū ē similiter de verbis q̄ dicūtur sup̄ consecrationē calicis qz amodo ibi non ē vinum: sed verus sanguis christi cum corpore et anima et deitate sicut sub specie panis. **V**icesimi sunt qui sciunt

ciromanciā: et sunt qui cum hominibus ab intra inspiciunt: et ibi per quandam crucem in manu existentem cognoscere volunt vtrum homo cito mori debeat. Item inspiciunt vngues hominis: et sic cognoscere volūt vtrum sibi aliquid nouitatis p̄tinget. **V**icesimi primi sunt qui cum simul i matrimonio cōueniūt et qui primitus obdormit: illum citius mori contingit. Item cum sponsa primit⁹ domū ingredit̄ sponsi tūc palpat eū manu sup̄ liminaria dicens: Ich griff vber das vbertür: myn krieg gang alle wegē für. Et sic credit semp in oib⁹ victoriā obtinere. Et tūc ecōuerso vir dicit. Ich griff an die wēden ich byeg dir dinē rücken vnd lēden. **V**icesimi secūdi sūt d̄ inuentiōis: sicut ē nidus auis cum matre incubante ouis vel pullis. Cur? stulta credulitas apud quosdā intātū inualuit qz sicut causam suę fecūditatis ac p̄speritatis temporalis abundantię qui euz inueniret custodiret. Quic autē tātas tribuebāt virtutem integre reseruatō qz sc̄z fecunditas et p̄speritas a domo in qua custodiebatur nūq̄ recederet. De matre etiā sic inuēta multa mala opabantur ad reconciliādū amorem et p̄standum fecunditatem eidem virtutem mirificam inesse credebant. et ita dei dona et opera alij q̄ deo attribuebant: et per consequens alium auctorem fecunditatis et opulentię temporalis q̄ deum altissimum opinabant. Item ad hunc errorem pertinet qz vetule credunt meliorem inuentionem modici ferri q̄ multi auri. Et fortunatissimā credunt esse inuentionē acus. Et meliorem credunt esse inuentionem oboli q̄ denarij. Item credunt infortunatissimam esse inuentionē ouis vel bouis. Fortunatissimam autem

lupi vel colubri vel draconis vel bu-
fonis. Itē aliqui dicūt q̄ anul⁹ fabri-
catus de trib⁹ clavis ferreis. dūtaxat
inuētis valet gestatus p̄tra infirmita-
tes. ¶ **U**icesimitertij sūt q̄ sp̄s suā nō
totaliter ponūt in deū sed in aliquod
creatū. Sciendū q̄ deus q̄druplicem
sp̄m exigit a nobis. Prima ē sp̄s p̄-
uidētię de tp̄ali sustentatione. Sap. vi.
Equaliter est illi cura de omnib⁹. p̄s.
Oculi omnīū ī te sperāt dñe ⁊ tu das
illis escam in tēpe oportuno. p̄s. Qui
dat iumētis escam illorū ⁊c. hāc sp̄m
nō habent auari qui nunq̄ satiantur
sed semp̄ timent sibi deficere. Et p̄cu-
rant sibi cuz oī sollicitudine tēporalia
vsq̄ ad. xxx. vel xl. annos. ⁊ nō uiuent
forte. xxx. dies. ¶ **U**n̄ Luc. xij. De illo di-
uite qui dixit. anima mea multa bona
habet ⁊c. Et responsū ē ei. Stulte hac
nocte animā tuā repetēt a te. Scda ē
sp̄s remissionis peccatorū. vnde dicit
ad quēlibet illud Matt. ix. Fili cōfi-
de remittūt tibi peccata tua. j. Job. ij.
Si quis peccauerit aduocatum habe-
mus apud deū iesum christū. ⁊ ipse est
ppiciatio p̄ peccatis nostris. hāc sp̄m
petebat Dauid dicens. Dica aīe meę
q̄ salus tua ego sum. hanc sp̄m non
habuit Cayn. similiter et Judas. ¶ **U**n̄
Gen. iij. dixit Cayn. maior ē iniq̄tas
mea q̄ vt veniam merear. Et de iuda
dicit Leo papa in sermone. Scelera-
tior omnib⁹ o iuda infelicioz extitisti.
quē non p̄gnitētia duxit ad dñm. sed
desperatio traxit ad laqueū. Sciēduz
q̄ nullus cōsequitur misericordiā dei
⁊ remissionē peccatorū quātūcunq̄ cō-
teratur siue cōfiteat. si nō habet sp̄m
et fiduciā q̄ deus sibi indulgeat. ¶ **U**n̄
Aug⁹. P̄gnitētia q̄ ex fiducia nō p̄-
cedit inutilis est. sterilis manet et sine
misericordia. Ergo p̄gnitētia vera de

bet esse fidelis fiducialiter sperās mise-
ricordiā ⁊ remissionē se posse cōsequi
peccatorū. Quicquid enī sperare pos-
sumus erimus accepturi. dicit enī do-
minus p̄ p̄phetam Ezechiel. Qua-
cūq̄ hora peccator ingruent oīa pec-
cata eius in memoria non erūt. Unde
Hieronym⁹. Peccata p̄terita nō no-
cent qñ nō placent. Itē Ahyso. Pec-
cata p̄terita nō cōdēnāt neq̄ indicāt
H leui ⁊ breui addito si nō placēt. Dis-
enī iniquitas ad diuinę misericordię
clementiā cōparata minor ē q̄ gutta
roris ad mare. Quia gutta et mare in
hoc saltem habent similitudines quia
vtrūq̄ finitum ē. sed misericordia dei
ē infinita. Et oīa peccata omnīū pecca-
torū sunt finita. q̄ nulla potest ibi eē p̄-
portio. ¶ **U**n̄ Aristo. viij. phis. Finiti ad
infinitū nulla est p̄portio. Ergo nullo
modo cuiq̄q̄ peccatori desperandū
ē de venia. ¶ **U**n̄ Aug⁹ sup̄ Jobem Re-
mini desperandū ē dū est in hac vita.
Solū enī desperationis crimē est qd̄
mederi nō potest. ¶ **U**n̄ Iudo. de sumo
bono. Perpetrare flagitium aliquod
mors est aīe. s̄ desperatio est ī infernū
descēdere. Ergo s̄m eūdē. desperatio
peior est omni peccato. ¶ **T**ertia spes
est q̄ nos vult exaudire in omni petiti-
one salubri. ¶ **U**n̄ Marc. xj. Quicquid
orantes petitis credite q̄ accipietis. ⁊
eueniēt vobis. Sed qui cū dubio cor-
dis sui petit nihil īpetrat. ¶ **U**n̄ Bern.
Timida oratio celū nō penetrat. Sci-
endū q̄ de⁹ vult q̄ cū bona fiducia eū
inuocem⁹ in n̄ris necessitatib⁹. ⁊ sic pa-
ratus erit nobis subuenire ī oī necessi-
tate tribulationis. ¶ **U**n̄ p̄s. Luz ipso
sū in tribulatione eripiā euz. ⁊ glori-
fibo eū. Sic fecit Dauid. vt p̄t̄ ī p̄s.
vbi dicit. Ad dñz cū tribularer clama-
ui ⁊ exaudivit me. In signuz hui⁹ xp̄s

De precepto I

in cruce pendēs habet caput inclinātū ad nos exaudiendum. sic q̄ qlibet nostrum pōt dicere illud ps̄. Inclinauit dñs aurē suā mihi. **Q**uarta spes ē glorię: quā de deo sperare debem⁹. **U**n̄ **Lu**c. xij. Nolite timere pusill⁹ grex. cōplacuit enī patri vestro dare vob̄ regnū. **U**n̄ ad **Heb**. x. dicit ap̄l̄s. Nolite amittere fiduciā vestrā q̄ magnas habet remunerationes. **A**d **Roma**. v. **G**loriemur ī spe glorię filioꝝ dei. hāc fiduciā nō habem⁹ ex nostris meritis. sed ex meritis iesu christi. **E**t p̄ christū qui ē redemptor noster quē pater dedit nobis. **Roma**. viij. **Q**uō etiā nō oīa nob̄ cū eo donauit. **I**n signū hui⁹ h̄z latus aptum in cruce q̄ p̄ eū intremus ī regnū celoꝝ. qz ipse p̄ passionē suā ianuā vitę reserauit oibus intrare volētib⁹. **U**nde **Lu**c. xj. **V**enit enī filius hominis q̄rere et saluū facere quod pierat. **V**icesimiquarti sūt q̄ ali qd̄ equalit̄ deo vel sup̄ deū diligūt z hoc idē erit eorū deus. **U**nde **Aug**⁹ hoc ab homīe colit̄ quod p̄ ceteri diligūt. **S**ciendū tamē est q̄ sicut pagani diuersos colebāt deos. sic iam christiani diuersos faciūt sibi deos. **Q**uaz sup̄bus colit̄ p̄ deo vanam gloriā. si cut quicūqz plus diligit et maiorē cōplacentiā habet ī ornatu corpis sui q̄ in deo: z oēs sollicitudinē suā ordinat ad hūc finem quō exaltari z honorari possit in hoc mundo. et quō placere ei possit in verbis morib⁹ z gestib⁹. **C**ontra qd̄ dicit ap̄l̄s. **S**i inq̄t adhuc mūdō placere christi seruus nō essem. **E**t hoc etiā p̄ dictū **Joh**anis qui dicit vt habet p̄ma **Job**. ij. **N**olite diligere mūdum neqz ea q̄ in mūdō sunt. **I**deoz q̄ h̄ p̄ceptum cōtemnit z diligit mūdum: z ei placere appetit. inimicus dei cōstituit. **U**n̄ **Ja**c. iij. **A**mici-

cia huius mūdi inimica est deo. **E**rgo etiā de quolibet sup̄bo dicit **Aug**⁹ in eplā. **Q**uē sup̄bum videris filiū diaboli esse nō dubites. **U**n̄ etiā **Ch**ryso. sup̄ **Joh**anē. **S**up̄bia in nob̄ existente ois vita n̄ra immunda fit etiā si sobrietatē virginitatē si ieiuniū z orationes z elemosynā z q̄cunqz alia p̄fecerimus. **H**oc etiā p̄bat **Aug**⁹ dicens **S**up̄bia etiā bonis opibus insidiat vt pereat. **I**tem cupidus pecuniaz siue numos p̄ deo colit. **U**n̄ **I**nnocēt⁹ de cōditione vilitatis hūanę. **A**uariacia fm̄ ap̄l̄m ē idoloꝝ seruitus. z sicut idolatra seruit simulacro. sic auarus seruit thesauro. **N**am ille cultū idolatrię libenter ampliat: z ille cumulū pecunię libenter augmētat. **I**ste cum oī diligentia colit simulacrū: z ille cuz oī cura custodit thesaurū. **I**lle spem ī idolatria: iste spem constituit in pecunia. **I**lle timet mutilare simulacrū: z ille timet minuere thesaurū. hęc ille. **H**oc etiā p̄t̄ ex eo q̄ auarus potius delectatur audire d̄ tp̄alibus q̄ de spiritalibus. z libentius videt florenā q̄ sacramentū. z remotius z libenti⁹ vadit ad nundinas q̄ ad indulgentias. **E**t plura ardua sustinet. p̄ tēporali lucro q̄ nullo modo sustineret p̄ deo. **H**oc manifeste apparet in illis q̄ in diebus ferialibus p̄ tēporali lucro mane surgunt. sed in diebus festiuis ī quibus lucrum aīę q̄rendum ē diu dormiunt z seruitiū dei negligūt. **I**tem tales habent cor suū inclinātū pl⁹ z frequenter ad mūdū z raro vel nunq̄ erectū ad deū. **E**t fm̄ dictū christi **Mat**. vj. vbi est cor tuū ibi z thesaurus tu⁹ erit. **I**te gulosus ventrē siue ventris ingluuiē p̄ deo colit. **U**n̄ ap̄l̄s quoz deus venter est. **N**az hoc ē regulare fm̄ **H**ieronymum z **Aug**⁹. **Q**uid qd̄ vnusquisqz

De precepto II

super deum vel equaliter deo diligit:
quod hoc sibi pro deo prestitit: quod in sicil-
lud diligit. Sed dominus dicit non adora-
bis deos alienos. Circa quod queritur
vtrum sine idolatria possumus imagi-
nes adorare: Rñdet breuiter. Quia ima-
go potest considerari dupliciter. Uno mo-
do, putat res quedam puta lignum scul-
ptum vel pictum, et sic non adoramus
imaginem quia hoc esset idolatria. Alio mo-
do potest considerari vt est imago et signum
alicuius rei, et quia idem est motus quo quis
vertit in imaginem et in ipsam rem cuius
est signum, ideo etiam eadem adoratione
qua veneramur ipsam imaginem et ipsam
rem cuius est imago. Item queritur vtrum
cruce christi in qua pendit debeat ado-
rari adoratione latrice: Rñdet quod cruce
illa in qua fuit christus passus potest
dupliciter considerari. Uno modo in
quodammodo imago christi extensum in ea, et sic
adoratur eadem adoratione latrice sicut christus
et sic eam alloquimur sicut christus
dicentes: O cruce anime spes vnica. Alio
modo in quodammodo est res quedam sic etiam non potest
eadem adoratione adorari cum ipso christo,
quia vt sic non pertinet ad personam verbi
vt pars eius, ergo non potest eadem adoratione
adorari cum ipso. Sed alie cruce
quia non fuit in eis christus, adorant vt
imago christi ideo adorant adoratione
latrice. Vtrum beata virgo sit adoranda
ad adoratione latrice: Rñdeo quod non: cum
tamen beata virgo sit per se quedam creatura
excellens ei debet honor pro se. Vn alia
ad adoratione adoratur quasi filius eius, scilicet non
latrice que soli deo debet, sed adoratione
ipdulig: quia vltra alios sanctos de-
bet adorari. Ergo inuocamus eam dignis-
simam et sanctissimam dei genitricem: virgi-
nem virginum, dominam angelorum, et sic de
alijs. Vtrum sancto et reliquis sint ado-
rande: Dicendum quod sanctos dei in ve-

neratione debemus habere tanquam membra
christi, tanquam dei filios et amicos et iter-
cessores nostros, et iam eorum reliquias
qualescunque honore congruo in eorum memo-
riam honorare debemus. Et precipue eorum
corpora que fuerunt templum spiritus sancti
et organa per que spiritus sanctus operatus est,
et sunt corpori nostro conformanda in glorie
resurrectionis. Vn et ipse deus homo reli-
quias pruenieter honorat in eorum presen-
tia miracula faciendo. Vn sciendum quod de-
us solus adorandus est tanquam largitor omnium
bonorum, vnde dicimus in oratione: mise-
rere mei deus homo magnam misericordiam
tuam. Sed sancti adorandi et inuocandi sunt
tanquam mediatores et intercessores nostri vt
nobis impetret a deo quod petimus. Ergo
dicimus in oratione. Sancta Maria ora
pro nobis, sancte petre ora pro nobis, et sic de
alijs. De secundo precepto.

Non assumes
nomen dei tui inuana. Exo. xx
vbi homo Augustinus prohibet iuramentum frivolum
et etiam piurium, vterque enim et qui pro
nihilum iurat: et qui false iurat nomen
dei assumit inuana. Sciendum quod
quilibet debet sibi cauere ne assuescat iu-
rare. Primo ideo quia qui frequenter iu-
rat repletur omni iniquitate. Vn Ecclesiasticus
xxiiij. vir multum iurans replebitur iniqui-
tate et non recedet a domo eius plaga.
Ergo illi qui solent frequenter iurare
pessimi homines efficiuntur: et replebunt non
solum cum vna iniquitate: sed cum omni
iniquitate. Secundo quia ille qui licitum
iuramentum facit ipse quasi laqueum
ad collum suum ponit. Iuxta illud Proverbia
vj. Illaqueatus es verbis oris tui: et
captus proprijs sermonibus. Quando
vero licitum iuramentum transgreditur ipse
laqueo illo quasi proprijs manibus se strangu-
lat. Ergo quot iuramenta etiam licita